

Szent József ünnepe

(március 19.)

2Sám 7,4-5a.12-14a.16

Te akarsz nekem házat építeni...?

Még akkor éjszaka történt, hogy az Úr szótartot intézett Nátánhoz: „Menj, és mondd meg szolgálóknak, Dávidnak: Ezt mondja az Úr: Te akarsz nekem házat építeni lakóhelyemül?... Az atyja leszek, ő meg a fiam lesz. Ha eltövelyedik, az emberek módjára bottal fegyelmezem, s olyan csapásokkal, amelyek az emberek fiait érik. De irgalmamat nem vonom meg tőle, amint elődödtől megvontam. Nem, házad és királyságod örökre fennmarad szíнем előtt, trónod örökre szilárd marad.”

Az egyesített zsidó királyság kezdetén, a hadi cselekményekben és szervezésben sikeres Dávid új fővárost jelölt ki Júda és Izrael határán, Palesztina legmagasabb pontján, amely egyik törzsnek sem volt a területe. Arra Dávid is rájött, hogy pusztán erőszakkal és ravasz politikával nem lehetséges egy államot megteremteni, hanem egy nép egy ország életében a vallás, a közös istentisztelet igen erős összetartó erő lehet. Ezért vitette a szövetség ládáját Jeruzsálembe, és tervezte a törzsi szentélyek helyett egy központi királyi szentély építését, hasonlóan a többi keleti uralkodóhoz. A jelen szöveg tanúja annak, hogy a királyság és a prófétai intézmény között folyamatos konfliktus kezdődik, amelynek alapja az a fő kérdés, hogy a választott nép vallási vagy politikai közösség. A próféták a vallási közösség koncepciót védik, a vallási közösséget akarják működtetni és óvni a politikai befolyástól. A királyok minden esetben a politikai közösség túlélésén munkálkodnak, és kevésbé érdekli őket a vallási közösség szempontjainak csorbulása. A zsidóság vallása, alapvetően isteni meghívásra épülő, a törvényeket tiszteletben tartó vallásosság. Kezdetei a kultusz nélkülségre vezethetők vissza. Ennek az életmódnak a védelmezői és oktatói a családfők voltak, akik egyfajta vallási vezetői tekintéllyel is rendelkeztek. A szombat megtartását, a legnagyobb emlékűnap, a pészah megünnepét ők szervezték. Dávid a szövetség ládáját be akarja vinni az ősi jeruzsálemi szentélybe, amelyet éppen a jebuzeusoktól foglalt el. Érdekes módon ennek a szentélynek a papjai tovább is vezető szerepet töltenek be, és egy generációval később a Salamon idején épült Templomban tel-

jes fényében indul el a kultuszvallásosság. Ez egyben azt is jelzi, hogy a királyi szentély legfőbb patrónusa a király lesz, és ez azt a látszatot kelti, mintha a király a szentély védelmezőjeként nem Jahve alattvalója, hanem vele egyenrangú istentekintélyű személy lenne, aki a szövetségi törvény felett áll.

Másrészt a Templom megépítése a kultuszzelemekre irányította a figyelmet. Az emberek úgy érezhették, ha a megfelelő áldozatokkal Jahvének lerótták a maguk adóját, teljesítették előtte a kötelességüket mással már nem is kell törődniük. Ez a magatartás szöges ellentéte volt a szívvallásosságnak és a szövetségi törvény által előírt életmódnak. Ezért a királyság idején folyamatos a konfliktus a próféták és a királyok, valamint a kultuszvallásossághoz szokott nép és a próféták kultusza között. Értetlenül kérdezik a babiloni fogságba hurcolás idején, a templom lerombolása idején, miért nem védte meg őket az Isten. De a babiloni fogságban, a Templom nélkül a zsinagógában felépül az imádság és a törvényalapú vallásosság. A zsoltárimádkozáson keresztül elmélyül a szívvallásosság.

Dávid király és Náthán próféta konfliktusa a vallási közösség és a politikai közösség, a szívvallásosság és -kultusz, valamint a vallási kultúra örök konfliktusa. Sok esetben bennünk is erősebb az igény a vallási kultúra, az ősi rítus tisztelete iránt, mint a szívvallásosság iránt. Néha nekünk is szükségünk van arra, hogy egy Náthán redivivusz figyelmeztessen arra, hogy minden vallási ismeret célja, hogy személyes kapcsolatba kerüljünk Teremtőnkkel és Megváltónkkal.